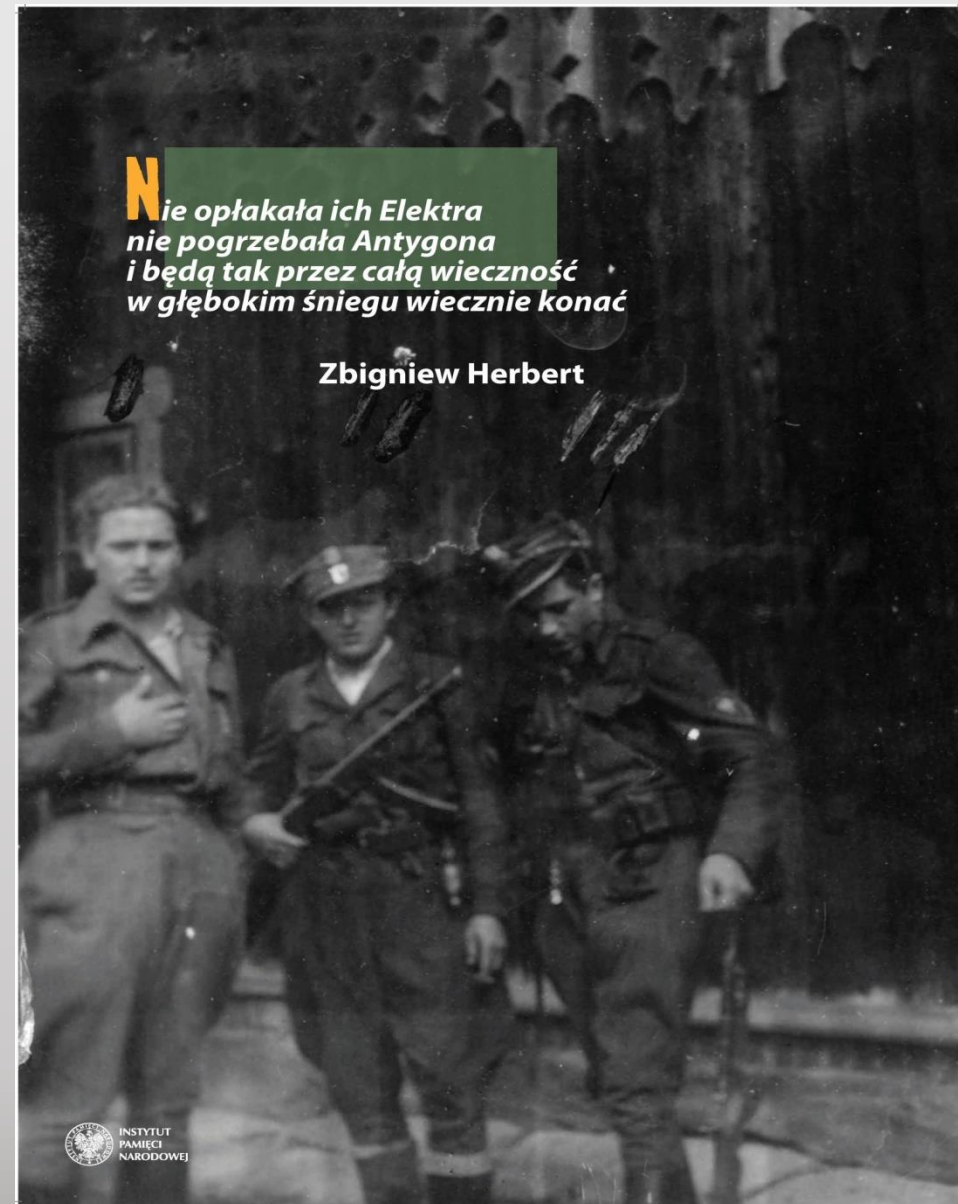

1 marca – Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

HIERONIM DEKUTOWSKI „ZAPORA”

Istotne znaczenie miało, liczące około 400 żołnierzy, zgrupowanie dowodzone przez mjr. Hieronima Dekutowskiego „Zaporę”. Przeprowadziło ono kilkadziesiąt powojennych akcji militarnych, skutecznie paraliżujących funkcjonowanie władzy komunistycznej. Obszar jego działania stanowiły województwa lubelskie, kieleckie i rzeszowskie. Na fotografii (od prawej) mjr. Hieronim Dekutowski „Zapora” i kpt. Zdzisław Brorński „Lisak”. Fot. AIPI.

„LALUS” OSTATNI WYKLĘTY

Sierż. Józef Franczak „Lalus” był ostatnim poległym w walce partyzantem drugiej konspiracji: Żołnierzy kampanii obrotowej 1939 r., działał w Związku Walki Zbrojnej, później w AK. W sierpniu 1944 r. przymusowo został wcielony do 2 Armii Wojska Polskiego. Na początku 1945 r., gdy zobaczył zbrodnie dokonywane przez komunistów na żołnierzach AK, zdecydował się przed organami ścigania. Walczył jako podkomendny „Zapory”. 21 października 1963 r. został zastrzelony przez grupę operacyjną milicji. Fot. AIPI.

„Żołnierze Wyklęci” to uczestnicy polskiego zbrojnego podziemia niepodległościowego, którzy od 1944 r. walczyli przeciwko sowieckiej okupacji i narzuconej przez Moskwę władzy komunistycznej. Przez zwalczający ich reżim nazywani byli „bandytami” i „faszystami”. Zakłamywano ich historię, wypaczano cel, o który walczyli, starano się wymazać ich ze społecznej pamięci.

St. sierż. Mieczysław Dziemiesz-kiewicz „Rój” ur. w 1925 r. został zaraz po wojnie powołany do „Ludowego” Wojska Polskiego. Gdy jego brat, żołnierz NSZ, został zamordowany przez Sowietów jesienią 1945 r., „Rój” wstąpił do partyzantki. Do śmierci w 1951 r. walczył zbrojnie z systemem komunistycznym i jego funkcjonariuszami. Na zdjęciu (pierwszy z lewej) ze swoim oddziałem. Fot. AIPI.

Realizacja prawdziwych zamierzeń Stalina wobec Polski doprowadziła do podjęcia oporu zbrojnego. Był on kontynuacją walki o niepodległy kraj rozpoczętej w 1939 r. Większość „Żołnierzy Wyklętych” zaczynała swój szlak bojowy w czasie wojny i kontynuowała go w rzeczywistości powojennej, choć byli i tacy, którzy ze względu na młody wiek zaczęli się bić o niepodległość dopiero po zakończeniu okupacji niemieckiej.

Po wojnie w podziemiu niepodległościowym działało 120-180 tys. osób. Niemal połowa z nich wywodziła się z AK, 30-40 tys. było związanych ze środowiskiem narodowym, podobna liczba walczyła w lokalnych grupach konspiracyjnych.

KIM BYLI WYKLĘCI

POLSKIE POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE „ŻOŁNIERZE WYKLĘCI”

1. Czym było powojenne podziemie niepodległościowe?

Powojenne podziemie niepodległościowe stanowiło prostą kontynuację działalności niepodległościowej z okresu okupacji niemieckiej, będąc naturalną konsekwencją wyborów dokonywanych na początku wojny przez dziesiątki tysięcy konspiratorów. Było też pierwszym odruchem samoobrony społeczeństwa polskiego przeciwko siłą narzuconej przez Sowietów – komunistycznej władzy.

2. Ilu było „Żołnierzy Wyklętych”?

Powojenne podziemie niepodległościowe aż do powstania NSZZ „Solidarność” było przykładem najliczniejszej formy oporu Polaków wobec komunistycznej władzy. Przez jego szeregi przewinęło się ponad 250–300 tys. ludzi (z tego kilkadziesiąt tysięcy w oddziałach zbrojnych), nie licząc współpracowników i sympatyków, a także około 20 tys. w szeregach konspiracji młodzieżowych.

3. Z jakich środowisk się wywodzili?

Polskie podziemie niepodległościowe było emanacją dążeń niepodległościowych społeczeństwa polskiego wyrażaną na przekór wybitnie niekorzystnej sytuacji geopolitycznej. Uczestniczyli w nim przedstawiciele wszystkich grup społecznych i zawodowych (inteligencja, robotnicy i chłopci), partii politycznych (od socjalistów z Polskiej Partii Socjalistycznej po członków obozu narodowego), młodzież oraz ci wszyscy, dla których podstawowym imperatywem działania była gotowość walki o wolną Polskę.

Po zakończeniu II wojny światowej Polska na mocy decyzji tzw. Wielkiej Trójki (Anglia, ZSRS, USA) dostała się w strefę wpływów Sowietów rządzonych przez Józefa Stalina. Na pół wieku utraciła swoją suwerenność, stając się państwem totalitarnym rządzonym przez polskich komunistów piastujących władzę wbrew woli narodu, a jedynie z nadania Moskwy.

„Wojna się nie skończyła [...]. Nie zgodzimy się na inne życie, jak tylko w całkowicie suwerennym, niepodległym i sprawiedliwie urządzonym Państwie Polskim [...]. Daję Wam ostatni rozkaz. Dalszą swą pracę i działalność prowadźcie w duchu odzyskania pełnej niepodległości Państwa [...].”

Gen. bryg. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” – fragment ostatniego rozkazu dla oficerów i żołnierzy Armii Krajowej, 19 stycznia 1945r.

Kim byli „Żołnierze Niezłomni”?

„Żołnierze Niezłomni” zdecydowali się pozostać w czynnej służbie wojskowej po likwidacji Armii Krajowej i zakończeniu okupacji niemieckiej. Podjęli walkę z narzuconym przez Sowietów rządem komunistycznym

„Żołnierze Niezłomni” to osoby, które po II wojnie światowej nie pogodziły się z utratą przez Polskę suwerenności. Dla nich wojna się nie skończyła, zmienił się tylko okupant. Władze komunistyczne systematycznie likwidowały partyzantkę, chciały ich wymazać z pamięci potomnych, nazwali bandytami. Stąd pojawia się również pojęcie „Żołnierzy Wyklętych”. Za swą działalność zapłacili najwyższą cenę. Ich rozstrzelane i pohańbione ciała wystawiano na ulicach, aby krzyczały, że taki będzie koniec każdego, kto odważy się marzyć o wolnej Polsce.

Działalność podziemia niepodległościowego polegała na:

- samoobronie,
- ochronie ludności cywilnej przed bezprawnymi działaniami aparatu represji i władzy komunistycznej,
- rozbijaniu posterunków MO i UB oraz więzień w celu uwolnienia aresztowanych członków podziemia,
- przeprowadzaniu akcji dyscyplinujących, polegających na zastraszaniu lub likwidacji szczególnie szkodliwych współpracowników lub funkcjonariuszy UB.

***Staralem się tak żyć, abym
w godzinie śmierci mógł się
raczej cieszyć niż lękać***

↑ Izawa oskarżonych, marzec 1948 r.
NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

WYKŁĘCI NIEZŁOMNI

1944-1963

Poznajmy ich sylwetki...

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

rtm. Witold Pilecki ps. „Witold”

1 MARCA

WITOLD PILECKI (1901–1948)

PS. „WITOLD”, OFICER AK

Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. oraz kampanii wrześniowej 1939 r. W tym samym roku rozpoczął działalność konspiracyjną – był jednym z twórców Tajnej Armii Polskiej, scalonej później z ZWZ-AK. Zgłosił się na ochotnika do misji wywiadowczej w KL Auschwitz. Aby dostać się do obozu, we wrześniu 1940 r. dał się zatrzymać Niemcom w ulicznej łapance. Przez 3 lata pobytu w obozie zorganizował konspiracyjną organizację – Związek Organizacji Wojskowych, która m.in. niosła pomoc więźniom i prowadziła działalność wywiadowczą. Po ucieczce z KL Auschwitz w 1943 r. napisał raport, w którym m.in. szczegółowo przedstawił warunki panujące w obozie i prowadzoną przez Niemców eksterminację więźniów. Pilecki jako pierwszy przedstawił mechanizm zagłady Żydów. W latach 1943–1944 oficer Kedywu KG AK, dowódca oddziału w Powstaniu Warszawskim, po kapitulacji w niewoli niemieckiej. Po uwolnieniu zgłosił się do służby w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Z rozkazu generała Andersa wrócił do kraju i organizował działalność wywiadowczą przeciw rządzącym Polską komunistom.

Aresztowany w 1947 r. i poddany nieludzkim torturom w śledztwie. Wyrokiem komunistycznego sądu z 15 III 1948 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 25 V 1948 r.

Odznaczony Orderem Orła Białego i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Miejsce jego pochówku pozostaje nieznane.

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

Danuta Siedzikówna ps. „Inka”

1 MARCA

DANUTA SIEDZIKÓWNA (1928–1946)

PS. „INKA”, SANITARIUSZKA 5. BRYGADY WILEŃSKIEJ

W czasie wojny straciła oboje rodziców – ojciec, deportowany przez Sowieców, zmarł w 1942 r. jako żołnierz armii Andersa. Matkę rozstrzelali Niemcy za udział w konspiracji AK w 1943 r.

Piętnastoletnia Danuta została w grudniu 1943 r. zaprzysiężona w Armii Krajowej, działała w ośrodku Hajnówka – Białowieża. Aresztowana przez UB w czerwcu 1945 r. w Narewce, gdzie była zatrudniona w miejscowym nadleśnictwie. Zbiegła z konwoju podczas ataku oddziału AK „Konusa” i wraz z tym oddziałem dołączyła do 5. Brygady Wileńskiej AK. Jako sanitariuszka i łączniczka służyła pod dowództwem mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” najpierw na Białostocczyźnie, a następnie na Pomorzu Gdańskim.

Zatrzymana przez UB 20 lipca 1946 r., w czasie wyprawy do Gdańska po medykamenty. Bita i poniżana w śledztwie, następnie skazana przez komunistyczny sąd na karę śmierci. Wyrok był zbrodnią sądową: ówczesne prawo nie pozwalało skazywać na śmierć osób niepełnoletnich, a w chwili wykonywania wyroku „Inka” nie ukończyła jeszcze 18 lat. Rozstrzelano ją 28 sierpnia 1946 r., razem z ppor. Feliksem Selmanowiczem „Zagończykiem” w gdańskim więzieniu przy ul. Kurkowej.

Doczesne szczątki Danuty Siedzikówny odnaleziono na terenie Cmentarza Garnizonowego w Gdańsku we wrześniu 2014 r. Jej uroczysty pogrzeb państwowy z udziałem najwyższych władz Rzeczypospolitej Polskiej odbył się 28 VIII 2016 r. w Gdańsku.

Pośmiertnie odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

<http://www.poszukiwania.ipn.gov.pl>

<http://inka.ipn.gov.pl>

1 MARCA

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

WALERIAN JÓZEF TUMANOWICZ „JAGODZIŃSKI” (1.03.1894–13.11.1947)

Oficer Wojska Polskiego, z pochodzenia Ormianin. Walczył w Legionach Polskich podczas I wojny światowej, następnie w wojnie polsko-bolszewickiej. Od 1932 r. w Korpusie Ochrony Pogranicza.

Po klęsce we wrześniu 1939 r. uniknął niewoli i kontynuował walkę w konspiracji. Był jednym z organizatorów ZWZ-AK w Mielcu.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski w 1944 r., na rozkaz komendanta Obszaru Południowego Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj, kierował Akcją „Z” (zachęcanie żołnierzy ludowego Wojska Polskiego do dezercji). Kontynuował tę działalność w szeregach Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”.

Aresztowany w październiku 1946 r. W procesie II Zarządu Głównego WiN został skazany na karę śmierci, utratę praw publicznych i honorowych. Wyrok został wykonany w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie w listopadzie 1947 r.

Z chwilą, kiedy armia rosyjska weszła na ziemię polskie i postawiła na nich swoje garnizony, myślałem, że to już koniec niepodległości. Trudno mi było, Wysoki Sądzie, w 50. roku życia zmienić duszę, bo ta dusza już we mnie skostniała. Z krwi jestem Ormianinem, z duszy i przekonania Polakiem.

Fragment wystąpienia podczas procesu przed sądem wojskowym.

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

mjr Hieronim Dekutowski
ps. „Zapora”

1 MARCA

HIERONIM DEKUTOWSKI (1918–1949)

PS. „ZAPORA”, CICHOCIEMNY, OFICER AK, DSZ I WIN

Ochotnik w kampanii wrześniowej 1939 r. W 1940 r. walczył we Francji, po jej kapitulacji ewakuowany do Wielkiej Brytanii. We wrześniu 1943 r. zrzucony do Polski jako cichociemny. Dowódca oddziału partyzanckiego w Inspektoracie AK Zamość, a następnie szef Kedywu w Inspektoracie Rejonowym AK Lublin–

–Puławy. W ramach Odtwarzania Sił Zbrojnych dowódca 1. kompanii 8. pp Legionów AK. W czasie akcji „Burza” ochraniał sztab Komendy Okręgu Lublin. W sierpniu 1944 r. podjął nieudaną próbę przedostania się na pomoc walczącej Warszawie. Na początku 1945 r. przeprowadził wiele akcji przeciwko wojskom NKWD i formacjom polskiego aparatu bezpieczeństwa komunistycznego. Od czerwca 1945 r. dowodził wszystkimi oddziałami leśnymi w Inspektoracie Lublin DSZ. Odpowiadał za dywersję i przeprowadzał akcje wymierzone w placówki aparatu represji. Po amnestii w 1945 r. rozformował zgrupowanie, a sam na czele kilkunastu współtowarzyszy próbował przedrzeć się przez Czechosłowację do amerykańskiej strefy okupacyjnej Niemiec. Po niepowodzeniu wrócił i ponownie stanął na czele reaktywowanego zgrupowania partyzanckiego w ramach zrzeszenia WiN. Po amnestii w 1947 r. zaprzestał prowadzenia akcji zbrojnych i ujawnił się. Zagrożony aresztowaniem, podjął próbę ucieczki z kraju.

Aresztowany 16 IX 1947 r. Na podstawie wyroku komunistycznego sądu z 15 IX 1948 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 7 III 1949 r.

Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Jego szczątki odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie, gdzie 27 IX 2015 r. został pochowany w utworzonym tam Panteonie Żołnierzy Wyklętych-Niezlomnych.

Na podstawie: www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

ppłk Łukasz Ciepliński
ps. „Pług”

1 MARCA

ŁUKASZ CIEPLIŃSKI (1913–1951)

PS. „PŁUG”, OFICER AK I WIN

Absolwent Korpusu Kadetów w Rawiczu i Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej – Komorowie. Oficer służby stałej 62. pułku piechoty, w którego szeregach walczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Wyróżnił się w bitwie nad Bzurą zniszczeniem sześciu niemieckich czołgów. Uczestnik obrony Warszawy, po jej kapitulacji uniknął niewoli niemieckiej.

Od 1940 r. działał w Organizacji Orła Białego, scalonej następnie z ZWZ-AK. Dowódca Inspektoratu Rejonowego Rzeszów. W czasie akcji „Burza” dowódca Grupy Operacyjnej 24. Dywizji Piechoty AK. Działalność konspiracyjną kontynuował w warunkach okupacji sowieckiej, wchodził w skład kierownictwa Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. W styczniu 1947 r. stanął na czele IV Zarządu Głównego WiN.

Aresztowany przez UB w listopadzie 1947 r. Wyrokiem komunistycznego sądu z 14 X 1950 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 1 III 1951 r.

Odznaczony Orderem Orła Białego i Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari.

Miejsce jego pochówku pozostaje nieznane.

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

por. Tadeusz Pelak ps. „Junak”

1 MARCA

TADEUSZ PELAK (1922–1949)

PS. „JUNAK”, PORUCZNIK AK I WIN

W ZWZ-AK od 1941 r. Żołnierz oddziału dyspozycyjnego Kedywu Okręgu Lubelskiego AK. Od jesieni 1943 r. w oddziałach Hieronima Dekutowskiego „Zapory”.

Po lipcu 1944 r. prowadził w Halinówce restaurację, w której znajdował się punkt kontaktowy wszystkich pododdziałów zgrupowania „Zapory”. W 1945 r. dołączył do odtworzonego zgrupowania. W 1947 r. ujawnił się w ramach amnestii, jednak nadal utrzymywał kontakty konspiracyjne. We wrześniu 1947 r. razem z „Zaporą” usiłował przedostać się na Zachód.

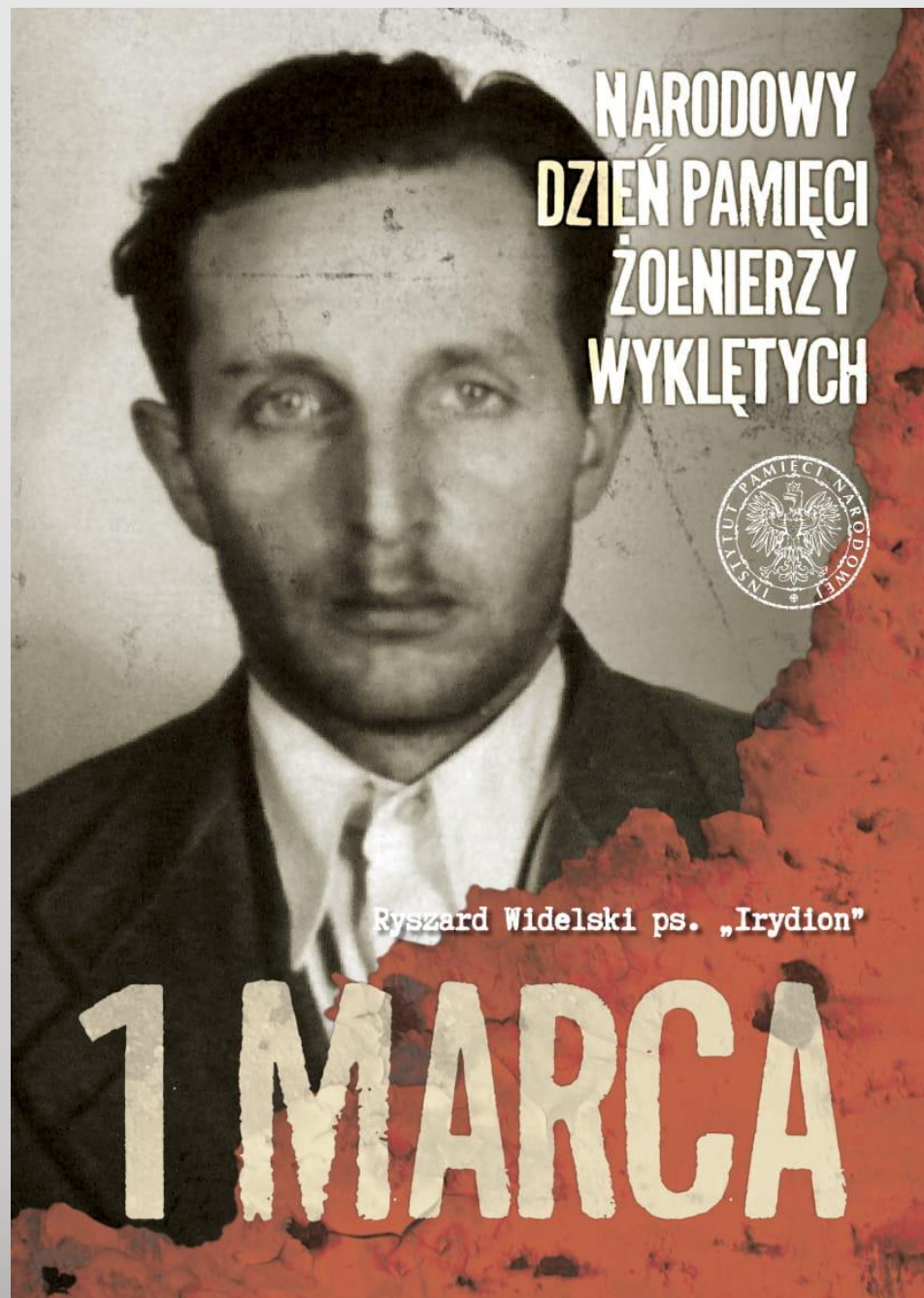
16 IX 1947 r. wraz z innymi członkami zgrupowania został aresztowany w Nysie w wyniku prowokacji UB. Wyrokiem komunistycznego sądu z 15 XI 1948 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 7 III 1949 r.

Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Jego szczątki odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

RYSZARD WIDELSKI (1913–1949)

PS. „IRYDION”, ŻOŁNIERZ AK I WIN

W okresie okupacji niemieckiej dowódca plutonu w Obwodzie AK Praga. Ujawnił się w październiku 1945 r. w Warszawie. Od grudnia 1945 r. na terenie Bydgoszczy w siatce wywiadowczej Władysława Jedlińskiego „Nemo”. Od lipca 1946 r. organizator siatki wywiadowczej „Syrena”, a następnie „Wisła”, podległej II, a następnie IV Zarządowi Głównemu WiN.

Aresztowany 10 II 1948 r. Wyrokiem komunistycznego sądu z 27 X 1948 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 28 I 1949 r.

Jego szczątki odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

ppłk NSZ Stanisław Kasznica ps. „Wąsowski”

1 MARCA

STANISŁAW KASZNICA (1908–1948)

PS. "WĄSOWSKI", KOMENDANT NSZ

Prawnik, od 1934 r. działacz ONR. Jako podporucznik rezerwy walczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Działalność konspiracyjną rozpoczął w szeregach Grupy „Szańca”, wywodzącej się z przedwojennego ONR-„ABC”. Członek powołanego na przełomie 1939 i 1940 r. Komisariatu Cywilnego, kadrowej organizacji obozu narodowego, której celem było przygotowanie administracji na wyzwolonych spod okupacji terenach Polski. Szef Administracji Ogólnej w strukturach Służby Cywilnej Narodu NSZ. Od lipca 1943 r. członek Tymczasowej Narodowej Rady Politycznej i Dowództwa NSZ, przeciwnik scalenia z AK. Uczestnik Powstania Warszawskiego. Od września 1944 do kwietnia 1945 r. komendant okręgu NSZ-OP Częstochowa, a następnie komendant Inspektoratu Zachód NSZ-OP. Przejściowo współpracował z komendą Obszaru Zachód „Nie”. Od sierpnia 1945 r. p.o. komendanta głównego NSZ-OP. Na przełomie 1945 i 1946 r. wszedł wraz z grupą NSZ-OP do NZW.

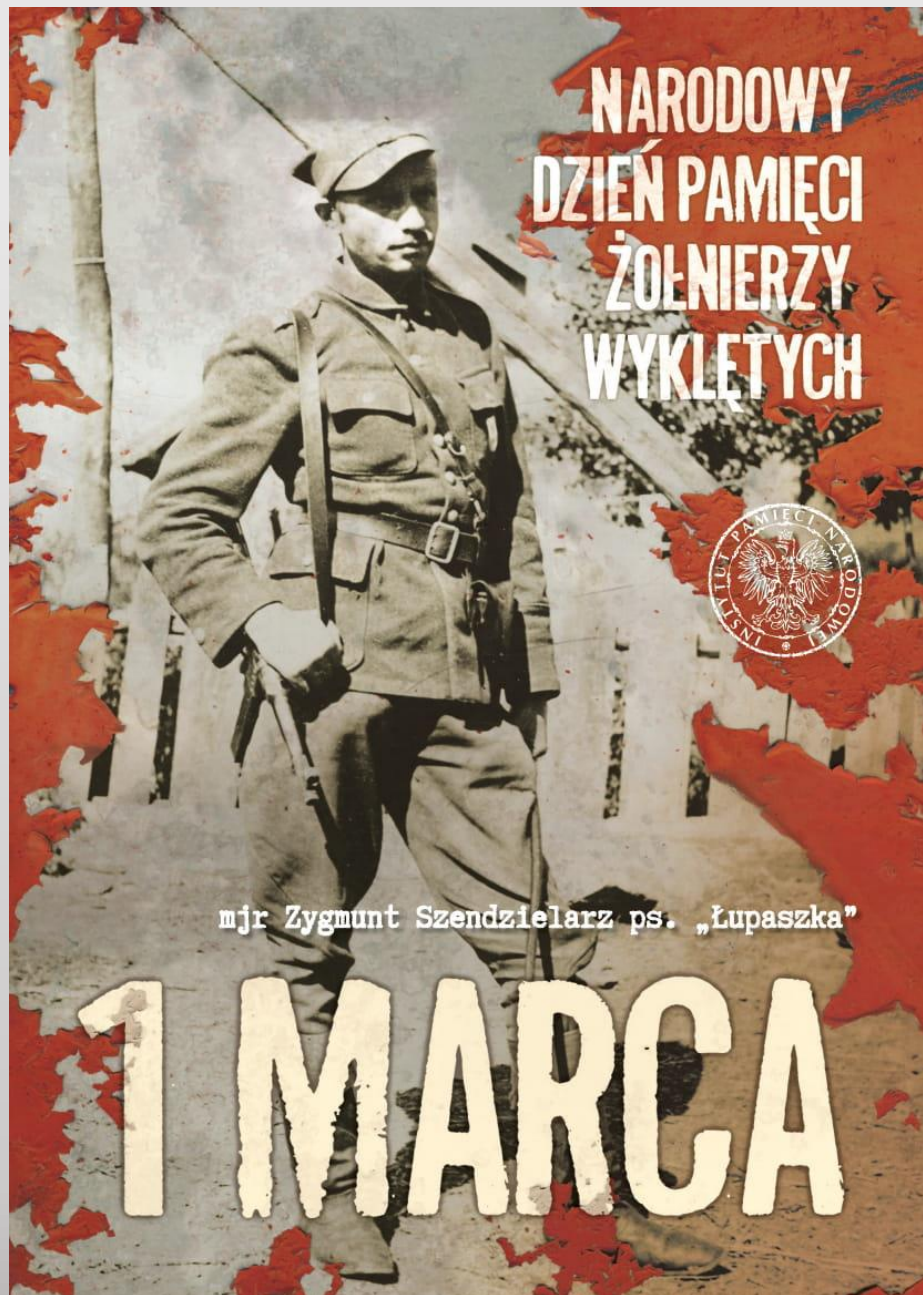
Aresztowany 15 II 1947 r. w Zakopanem. Skazany przez komunistyczny sąd na karę śmierci 2 III 1948 r. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 12 V 1948 r.

Odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Jego szczątki odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

ZYGMUNT SZENDZIELARZ (1910–1951)

PS. „ŁUPASZKA”, OFICER AK

W kampanii wrześniowej 1939 r. dowodził szwadronem 4. Pułku Ułanów Zaniemeńskich. Od 1940 r. w konspiracji ZWZ-AK w Wilnie. Od września 1943 r. dowódca oddziału partyzanckiego – 5. Brygady AK na Wileńszczyźnie. W obronie ludności polskiej toczył walki zarówno z niemieckim okupantem, jego litewskimi kolaborantami, jak i partyzantką sowiecką. Nie wziął udziału w akcji „Ostra Brama”, ale z całą brygadą odmaszerował na zachód. Osaczony na Grodzieńszczyźnie przez jednostki Armii Czerwonej rozwiązał brygadę, a następnie przedostał się na Białostocczyznę. W latach 1945–1947 dowodził zgrupowaniem partyzanckim (5. i 6. Brygada Wileńska) na Białostocczyźnie i Pomorzu Gdańskim, odnosząc wiele sukcesów w walce z NKWD, UB, KBW i ludowym WP. Podlegał najpierw Okręgowi Białostockiemu AKO, a następnie eksterytorialnemu Okręgowi Wileńskiemu AK. Od 1947 r. ukrywał się na Podhalu.

Aresztowany 30 VI 1948 r. Wyrokiem komunistycznego sądu z 30 XI 1950 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 8 II 1951 r.

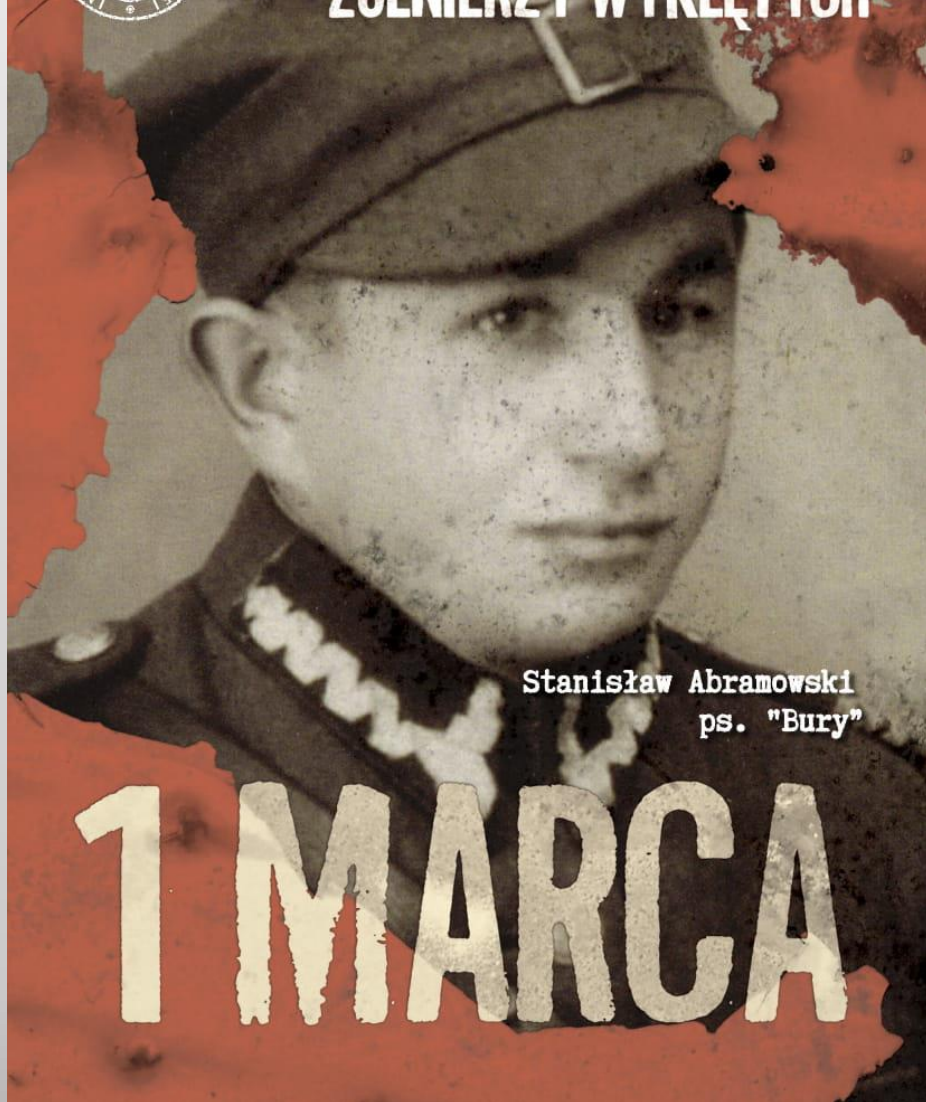
Odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari i Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Jego szczątki odnaleziono wiosną 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie. Uroczysty pogrzeb państwowy z udziałem najwyższych władz Rzeczypospolitej Polskiej odbył się 24 IV 2016 r. w Warszawie. Zygmunt Szendzielarz spoczął na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach u boku swojej córki Barbary.

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

Stanisław Abramowski
ps. "Bury"

1 MARCA

STANISŁAW ABRAMOWSKI (1922–1948)

PS. „BURY”, ŻOŁNIERZ AK, WIN I NSZ–NZW

W okresie okupacji niemieckiej żołnierz Obwodu AK Mińsk Mazowiecki. Po zakończeniu II wojny światowej został wcielony do ludowego WP; zdezerterował w 1945 r. Od 1946 r. walczył w oddziale partyzanckim WiN Janusza Kotowskiego „Mściciela”, działającym w powiatach Siedlce, Węgrów i Mińsk Mazowiecki. 31 III 1947 r. ujawnił się przed komisją amnestijną. W czerwcu 1947 r. wznowił działalność konspiracyjną, początkowo w patrolu „Mściciela”, a następnie w oddziale NSZ–NZW Zygmunta Jezierskiego „Orła”.

Aresztowany 26 IV 1948 r. Wyrokiem komunistycznego sądu z 21 VII 1948 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 30 VII 1948 r.

Jego szczątki odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

por. Henryk Borowy-Borowski ps. „Trzmiel”

1 MARCA

HENRYK BOROWY-BOROWSKI (1913–1951)

PS. „TRZMIEL”, OFICER AK

Absolwent kursu podchorążych rezerwy w Grodnie.
Od 1938 r. kadrowy pracownik kontrwywiadu WP
w Wilnie. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r.

Oficer kontrwywiadu Okręgu AK Wilno, m.in. kierownik komórki
infiltrującej wileńską placówkę Abwehry. Dowódca plutonu
w czasie walk o Wilno w ramach akcji „Ostra Brama” w lipcu
1944 r. Po ewakuacji z Wilna w 1945 r. osiadł w Gdańsku i kon-
tynuował konspiracyjną służbę w eksterytorialnej Komendzie
Okręgu AK Wilno. W 1948 r. ukończył w Toruniu stu-
dia prawnicze rozpoczęte przed wojną w Wilnie.

Aresztowany 28 czerwca 1948 r. w ramach akcji
„X” MBP. Wyrokiem komunistycznego sądu z 2 XI 1950 r.
skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotow-
skim w Warszawie 8 II 1951 r.

Jego szczątki odnaleziono wiosną 2013 r. w kwaterze „Ł”
Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH

mjr Bolesław Kontrym ps. „Żmudzin”

1 MARCA

BOLESŁAW KONTRYM (1898–1953)

PS. „ŻMUDZIN”, CICHOCIEMNY, OFICER AK

Uczestnik I wojny światowej w szeregach armii rosyjskiej, następnie II Korpusu Polskiego na Wschodzie. W latach 1919–1922 służył w Armii Czerwonej, współpracując tajnie z polskim wywiadem. Zagrożony aresztowaniem zbiegł do Polski. Do 1939 r. funkcjonariusz Policji Państwowej.

Po klęsce wrześniowej w 1939 r. przedostał się do Francji. W 1940 r. walczył pod Narwikiem w szeregach Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich. Po przeszkoleniu w Wielkiej Brytanii zrzucony jako cichociemny do kraju we wrześniu 1942 r. Oficer „Wachlarza”, szef Kedywu Okręgu AK Polesie. Następnie szef Centrali Służby Śledczej i zastępca głównego inspektora Państwowego Korpusu Bezpieczeństwa w strukturach Delegatury Rządu na Kraj. Dowódca oddziału bojowego, m.in. wykonującego wyroki śmierci. W Powstaniu Warszawskim dowodził kompanią w Zgrupowaniu „Bartkiewicz”, a następnie III batalionem 36. pułku piechoty Legii Akademickiej. Czterokrotnie ranny w walkach (m.in. w szturmie na budynek PAST-y). Po kapitulacji w niewoli niemieckiej, z której zbiegł w kwietniu 1945 r. i dołączył do 1. Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka. W 1947 r. powrócił do kraju.

Aresztowany 13 X 1948 r. Na podstawie wyroku komunistycznego sądu z 26 VI 1952 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 2 I 1953 r.

Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Jego szczątki odnaleziono wiosną w kwaterze „Ł” na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

NARODOWY DZIEŃ PAMIĘCI ŻOŁNIERZY WYKŁĘTYCH

ppłk Antoni Olechnowicz ps. „Krzysztof”

1 MARCA

ANTONI OLECHNOWICZ (1905–1951)

PS. „KRZYSZTOF”, KOMENDANT OKRĘGU WILEŃSKIEGO AK

Oficer zawodowy WP, absolwent Wyższej Szkoły Wojennej. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. Od jesieni tego roku działał w konspiracji SZP-ZWZ-AK na terenie Wilna. Komendant Garnizonu m. Wilna, następnie dowódca Inspektoratu Rejonowego „A” (obejmującego Wilno i powiat wileńsko-trocki). Od kwietnia 1944 r. dowódca I Zgrupowania AK, którym dowodził podczas walk o Wilno w trakcie akcji „Ostra Brama”. Działalność konspiracyjną kontynuował w warunkach okupacji sowieckiej. Wiosną 1945 r. objął funkcję komendanta Okręgu Wileńsko-Nowogródzkiego AK i na rozkaz władz zwierzchnich przeprowadził ewakuację ocalałych struktur okręgu do Polski pojałtańskiej. W kraju kontynuował działalność jako dowódca eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, podporządkowanego bezpośrednio Sztabowi Naczelnego Wodza w Londynie. Podległe mu struktury prowadziły szeroką działalność wywiadowczą oraz walkę partyzancką (5. i 6. Brygada Wileńska).

Aresztowany 26 VI 1948 r. we Wrocławiu. Wyrokiem komunistycznego sądu z 2 XI 1950 r. skazany na karę śmierci. Stracony w więzieniu mokotowskim w Warszawie 8 II 1951 r.

Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari.

Jego szczątki odnaleziono wiosną 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Na podstawie:

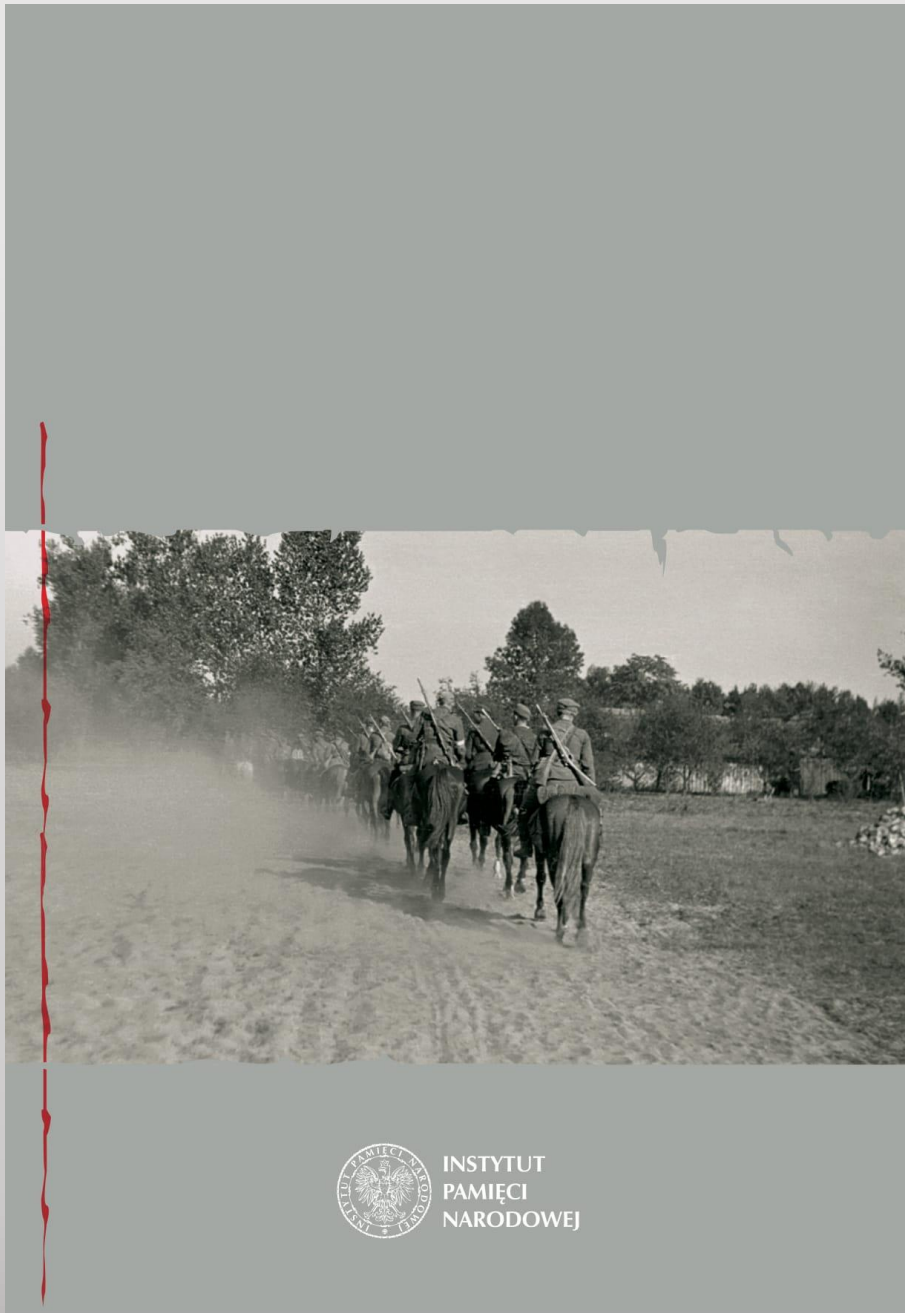
www.poszukiwania.ipn.gov.pl

WYKLĘCI W LICZBACH

120-180 TYS. W KONSPIRACJI
PONAD 17 TYS. PARTYZANTÓW
kilkanaście TYS. POLEGŁYCH
I ZAMORDOWANYCH
18 LAT PO II WOJNIE POLEGL
OSTATNI „ŻOŁNIERZ WYKLĘTY”

Schody prowadzące do miejsca straceń
w więzieniu na Rakowieckiej w Warsza-
wie. Fot. Marta Smolańska.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

źródło: Instytut Pamięci Narodowej - Żołnierze Wyklęci. Podziemie niepodległościowe 1944–1963

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/wirtualna-paczka-edukac/zolnierze-wykleci/materialy-do-pobrania-i>

https://www.youtube.com/watch?v=vIHv8X1cIPE&feature=emb_1
ogo